

Бібліотечний форум:

історія, теорія і практика

Науковий, інформаційний щоквартальний журнал

Засновник – фізична особа
Башун Олена Володимирівна
Реєстраційне свідоцтво
КВ № 21735 -11635 Р
від 21.12.2015
Заснований у грудні 2015 року,
м. Київ

Головний редактор
Олена Башун, канд. пед. наук

Звертайтеся до редакції:

вул. Бакинська, б. 37, к. 321,
м. Київ, 04086
067-625-36-52, 066-840-97-83
e-mail: olenabashun@gmail.com
Сайт журналу:
<http://www.libraryforum.info>

Журнал

“Бібліотечний форум: історія, теорія і практика”

Передплатний індекс **09923**
Передплатний індекс на CD, off-line,
online **98015**
ISSN 2518-7341

Відповідальність за точність поданих фактів, цитат, цифр та прізвищ несуть автори матеріалів.

Редакція залишає за собою право літературного редагування і скорочення статей.

Рукописні матеріали не рецензуються і не повертаються.

Редакція не завжди поділяє думку авторів.

За зміст рекламних та інформаційних повідомлень редакція відповідальності не несе.

У разі передруку посилання на журнал

«Бібліотечний форум: історія, теорія і практика» обов'язкове.

© Бібліотечний форум: історія, теорія і практика

Інформаційний партнер журналу –

Українська бібліотечна асоціація

З	Науково-дослідна робота бібліотек
М	Шалиганова А. Від регіональних до всеукраїнських «Короленківських читань» (з історії наукових досліджень кадрової політики бібліотек).....2
І	Децентралізація і бібліотеки
С	Тарлінська О. Науково-методичний супровід бібліотек новостворених об'єднаних територіальних громад: досвід Запоріжжя.....8
Т	Інтернет-технології в бібліотеках
З	Ткаченко Н., Стригун Т., Главатый А. Telegram-бот в бібліотеке.....10
М	Шевченко О. Веб-технології на допомогу промоції читання..13
І	Бібліотечно-бібліографічне обслуговування
С	Грищенко Т., Плющ Т. 200-річчя Пантелеймона Куліша відзначили в бібліотеках Сумщини.....16
Т	Ракулєнко Н. Екопросвіта для кожного.....21
З	Впровадження УДК в бібліотеках
М	Сидорова К. Впровадження УДК у бібліотеках Луганської області.....25
І	Бібліотечна освіта, підвищення кваліфікації
С	Березюк Н. Шляхами пам'яті: перший крок до професії.....28
Т	Павленко Т. Інтернет-конференція як форма професійної комунікації.....32
З	Українська бібліотечна асоціація
М	Башун О. Інша бібліотека – вийти за межі: щорічна конференція Української бібліотечної асоціації.....35
І	Історичні розвідки бібліотек
С	Соколов В. Становлення та розвиток провідних публічних бібліотек губернських міст в Україні у XIX – на початку XX ст.: особливості еволюції губернських бібліотек (продовження).....39
Т	Історія книгозбірні в іменах
З	Бабушкіна І. Відданість своїй справі: про редактора Ірину Сергіївну Шелестович.....47
М	Глибицька С. Директор бібліотеки – Герой Радянського Союзу.....48
І	Петренко Н. Керманіч «короленківської» книгозбірні повоєнної доби.....50
С	Вітаємо ювіляра
Т	Кравченко Л. Наш головний штурман.....58
	Пам'ятаємо
	Нагорна Г. Життя, віддане бібліотеці: на спомин Інни Павлівни Степаненко.....60

Інтернет-конференція як форма професійної комунікації

Розглянуто специфіку формату інтернет-конференції в ході професійної комунікації з урахуванням досвіду Наукової бібліотеки Харківського національного медичного університету. Визначено основні етапи та чинники успішності інтернет-конференції. Ви-світлено підходи та реалізацію проекту науково-практичної ін-тернет-конференції Наукової бібліотеки Харківського національ-ного медичного університету «Бібліотеки і суспільство: рух у часі та просторі».

Мережевий онлайн-простір, сучасні технології та медіа-засоби постійно розвиваються, пропонуючи чимало каналів для масової комунікації, в тому числі наукової та професійної.

Одною з поширених сьогодні форм є інтернет-конференція – електронний аналог традиційного науково-практичного заходу, що поєднує його особливості та одночасно враховує реалії. Існують різні формати проведення інтернет-конференцій в залежності від форми організації, кількості залучених учасників, використання технологій, сервісів, інструментарію. Серед найбільш визнаних – онлайн-конференції та заочні конференції, які надають можливість взяти участь і опублікувати статтю чи тези незалежно від місця проведення заходу.

Онлайн-конференція – це захід прямої трансляції, організований за допомогою веб-технологій в режимі реального часу, що дозволяє одночасно підтримувати конференц-зв'язок з багатьма співрозмовниками. Комунікаційні засоби уможливають інтерактивне спілкування в форматі візуального контакту, живої дискусії, наочної демонстрації доповідей. Все це створює «ефект присутності» і допомагає проводити ефективні презентації та зустрічі для досить великої аудиторії, залишаючись на

своєму робочому місці чи вдома.

Наукова комунікація в форматі заочної інтернет-конференції передбачає опосередковане спілкування і проводиться на платформі відкритих електронних систем дистанційного менеджменту конференцій або на сайті установи-організатора. Взаємодія в межах форуму здійснюється через перегляд та обговорення наданих і розміщених у вільному доступі матеріалів, коментарів, онлайн-голосування.

Проведення заочної інтернет-конференції, як і подібних традиційних заходів, складається з трьох основних етапів, але має свою специфіку.

Підготовчий етап починається з обговорення ідеї проекту, визначення проблематики, статусу, термінів проведення конференції й подачі матеріалів, обрання членів організаційного комітету з чітким розподілом обов'язків, складання плану дій. Даний етап може тривати не один місяць і обумовлюється масштабністю заходу та складністю теми. Інформаційний привід спільного обговорення має бути цікавим для цільової аудиторії, привернути й утримувати увагу потенційних учасників. Вибір формату проведення конференції залежить від мети, завдань, характеру контенту, програмно-апаратного забезпечення, рівня підготовленості аудиторії тощо.

**Тетяна
Павленко,**

заступник директора з
інформаційних
технологій

Наукової бібліотеки
Харківського
національного
медичного
університету

Визначивши основні деталі конференції, слід переходити до підготовки інформаційного листа із запрошенням до участі й зазначенням тематики, термінів часу, регламенту, вимог до оформлення матеріалів, контактних даних тощо. Наступним кроком є своєчасне оприлюднення інформації про інтернет-конференцію та інформування потенційних учасників, що варто зробити заздалегідь з використанням доступних засобів і різноманітних каналів – власний сайт установи-організатора, адресні розсилки, соціальні мережі. Одночасно, доречно розпочати онлайн-реєстрацію учасників, збір матеріалів та їх поступову підготовку і розміщення на обраній платформі.

Основний етап – власне конференція, яка проводиться в режимі обговорення матеріалів протягом заявленого в анонсі часу, і зазвичай, триває кілька днів. Спілкування може проходити як у форматі премодерації повідомлень, так і постмодерації, але обов'язково з дотриманням мережевого етикету. Після завершення вказаного терміну можливість коментування блокується, що, по суті, є закриттям конференції.

Кінцевий етап – підбиття підсумків, аналіз наданих коментарів, визначення найбільш популярних публікацій та активних учасників, оцінка ефективності заходу, підготовка звіту.

Зацікавившись потенціалом інтернет-конференції, Наукова бібліотека Харківського національного медичного університету (НБ ХНМУ) ознайомила з методикою подібних заходів. Саме заочний формат визнаний бібліотекою найбільш доступним, зручним та економічним для запровадження нового проєкту.

З метою оптимізації шляхів професійної комунікації та організації майданчика для дистанційного спілкування бібліотечних фахівців, а також з нагоди 210-річчя ХНМУ та 95-річчя наукової бібліотеки у 2015 році було започатковано науково-практичну інтернет-конференцію «Бібліотеки і суспільство: рух у часі та просторі», яка згодом перетворилася в регулярний захід. За цей час проведено три 8-денних заходи – у жовтні 2015, 2016 та 2018 років [2–4] і набуто певний досвід.

Правила інтернет-конференції «Бібліотеки і суспільство: рух у часі та просторі» передбачають дистанційну участь в ініціативному

порядку на безоплатній основі для обговорення актуальних питань бібліотечної діяльності широкої проблематики, що представляє інтерес для цільової аудиторії – працівників бібліотек України без обмеження типу чи відомчого підпорядкування, викладачів, науковців, аспірантів, студентів. Для розгляду запропоновані як традиційні теми бібліотечної практики, історико-краєзнавчі та історико-культурні аспекти, науково-дослідний вектор, так й інноваційні питання – сучасні інформаційно-комунікативні технології та ресурсне забезпечення бібліотек; інтеграція університетів та бібліотек у відкритий доступ; медіа-платформи у просуванні книги, читання, бібліотеки та сприяттві професійній взаємодії; інформаційно-аналітична підтримка науково-освітнього процесу університету; створення читаче-орієнтованого середовища; бібліотека і громада: просвітницька та іміджева діяльність; бібліотечні кадри: безперервна освіта та засоби вдосконалення професійної компетентності тощо. Робочими мовами є українська, російська, англійська.

За весь час було надано 103 роботи від 128 авторів – статті, тези, презентації. Усі матеріали перевірено на предмет відповідності рівню та тематиці конференції, дотримання етичних і правових норм щодо запозичень, коректності стилістики й орфографії.

Конференція дозволила оприлюднити результати практичного досвіду та наукових досліджень, визначити шляхи розв'язання наявних проблем, обмінятися думками. Всі зацікавлені могли взяти участь в обговоренні, поставити будь-які запитання, висловити власне бачення чи надати коротке повідомлення.

Інформаційною платформою проведення конференції обрано власний сайт НБ ХНМУ, що не потребує додаткових витрат і програмних налаштувань. Технічні можливості допускають інтегрувати ресурси за допомогою єдиних посилань і вести дистанційний діалог в режимі інтернет-форуму. В розділі сайту «Наші конференції» для кожного заходу створено окрему сторінку з посиланнями на матеріали, попередньо розміщеними в окремій колекції Репозитарію ХНМУ.

Щоб конференц-діалог здійснювався з дотриманням вимог мережевого етикету та правил ресурсу, всі надані повідомлення підлягають премодерації й оприлюд-

нюються тільки після перегляду адміністратора (модератора) конференції, який постійно на зв'язку і регулює хід дискусії. Приймаються тільки ті запитання і коментарі, що стосуються конкретної тематики, критичні зауваження мають бути коректними та конструктивними.

Основними критеріями популярності інтернет-конференції й науково-практичної значущості представлених матеріалів є моніторинг та статистичний аналіз кількості переглядів, кількості й характеру коментарів чи запитань. Жодна публікація не залишилася поза увагою відвідувачів сайту, а деякі теми навіть викликали активну полеміку.

В цілому спілкування проходило в діловій та дружній атмосфері інтенсивного обміну інформацією, а ідея конференції отримала позитивний відгук за підсумками опитування бібліотечної спільноти. Окремі учасники надали власні пропозиції, які прийнято до уваги на майбутнє.

Всі публікації, разом з коментарями, можна переглянути на сайті НБ ХНМУ (<http://libr.knmu.edu.ua/index.php/biblioteka-i-suspilstvo>). Матеріали конференцій доступні також в колекції науково-практичних заходів бібліотеки в Репозитарії ХНМУ (<http://repo.knmu.edu.ua/handle/123456789/9499>). За матеріалами проведених конференцій були підготовлені окремі збірки, електронні версії яких розміщені у вільному доступі, а друковані передано авторам.

Отже, з урахуванням професійних джерел [наприклад, 1, 5–10] і власної практики серед вирішальних можна виокремити наступні чинники успішності інтернет-конференції.

Змістовні чинники:

- вибір проблематики відповідно до актуальних напрямів розвитку теорії й практики бібліотечної справи, що представляє професійний інтерес для потенційної аудиторії;

- чітка тематична спрямованість дискусії;
- доступність опублікованих матеріалів конференції для авторів і учасників дискусії, підготовка узагальненої збірки матеріалів в електронному та друкованому варіантах.

Організаційні чинники:

- планування і грамотна організація послідовного виконання всього комплексу завдань;
- встановлення регламенту:

терміни, порядок і час проведення, чіткі вимоги до матеріалів, що надаються;

- широка реклама і своєчасне інформування про організацію, хід та результати заходу;

- процедура реєстрації учасників;

- застосування процедур повної модерації дискусії й наявність компетентного модератора як щодо змісту обговорюваної проблеми, так і в аспекті володіння сучасними засобами комунікації;

- комунікаційна культура, додержання етичних норм мережевого спілкування всіма учасниками діалогу.

Інформаційно-технічна підтримка:

- доступність та дружній інтерфейс інтернет-ресурсу як інформаційної платформи;

- діалогічність та забезпе-

чення зворотного зв'язку на рівні організатор-учасник та учасник-учасник;

- безперервний технічний супровід: оперативне розміщення інформації й наданих матеріалів, перевірка роботи посилань, створення та підтримка різних форматів обговорення матеріалів.

Слід зазначити, що головною перевагою інтернет-конференції є можливість дистанційної взаємодії віддалених територіально учасників для обговорення актуальних тем. Серед інших – доступність розміщених матеріалів, широке географічне охоплення аудиторії, економія фінансових коштів і часу, пошук однодумців, створення професійної спільноти на тематичному порталі або сайті.

Охочі приєднатися до участі в конференції, що проходить регулярно, мають можливість озна-

йомитися з проблематикою попередніх публікацій, щоб мати більш ширше уявлення щодо тематики заходу. Зробити це в форматі інтернет-конференції з викладеними у вільний доступ публікаціями й обговореннями може будь-хто в будь-якому місті у зручний для себе час. Таким чином, процес комунікації переходить на якісно новий рівень.

Разом з тим, відсутність міжособистісної взаємодії та прямих людських контактів можна визнати до певної міри недоліком інтернет-конференцій. Але оперативність зв'язку, розширення меж спілкування, відсутність жорстких часових обмежень та значних матеріальних витрат, безперечно, є позитивними моментами, що дозволяє дійти до висновку про перспективність професійної комунікації в форматі інтернет-конференції.

Список літератури

1. Алексеева Т. Б. Интернет-конференция как форма научной коммуникации молодых исследователей [Электронный ресурс] / Т. Б. Алексеева, И. В. Гладкая, А. И. Сеницына // Современные проблемы науки и образования. – 2013. – № 5. – Режим доступа: <http://www.science-education.ru/ru/article/view?id=10023> (дата обращения: 06.08.2019).
2. Бібліотеки і суспільство: рух у часі та просторі [Електронний ресурс] : матеріали наук.-практ. інтернет-конф., присвяченої 210-річчю Харк. нац. мед. ун-ту та 95-річчю Наук. бібліотеки ХНМУ, Харків, 5–12 жовт. 2015 р. / Харк. нац. мед. ун-т; [редкол. : І. В. Киричок, Т. Б. Павленко, Н. Д. Гаєва]. – Харків : ХНМУ, 2015. – 196 с. (іл.). – Режим доступу: <http://repo.knmu.edu.ua/handle/123456789/11414> (дата звернення: 06.08.2019).
3. Бібліотеки і суспільство: рух у часі та просторі [Електронний ресурс] : матеріали II Науково-практичної Інтернет-конференції, Харків, 24–31 жовтня 2016 р. / Харк. нац. мед. ун-т; [редкол. : І. В. Киричок, Т. Б. Павленко, Н. Д. Гаєва]. – Харків : ХНМУ, 2016. – 152 с. (іл.). – Режим доступу: <http://repo.knmu.edu.ua/handle/123456789/15366> (дата звернення: 06.08.2019).
4. Бібліотеки і суспільство: рух у часі та просторі [Електронний ресурс] : матеріали III науково-практичної Інтернет-конференції (Харків, 22–29 жовтня 2018 р.) / Харківський національний медичний університет, Наукова бібліотека; [редкол. : І. В. Киричок, Т. Б. Павленко, Н. Д. Гаєва]. – Харків : ХНМУ, 2018. – 116 с. (іл.). – Режим доступу: <http://repo.knmu.edu.ua/handle/123456789/22311> (дата звернення: 06.08.2019).
5. Давлеткиреева Л. З. Инновационные информационно-педагогические технологии в образовании: опыт проведения ежегодной одноименной Интернет-конференции-конкурса [Электронный ресурс] Л. З. Давлеткиреева, И. К. Скокова // Современные информационные технологии и ИТ-образование. – 2014. – № 10. – Режим доступа: <https://cyberleninka.ru/article/n/innovatsionnye-informatsionno-pedagogicheskie-tehnologii-v-obrazovanii-opyt-provedeniya-ezhegodnoy-odnoimennoy-internet> (дата обращения: 07.08.2019).
6. Иванова В. И. Эволюция форм международной научной коммуникации : конференция в формате интернет-дискусии [Электронный ресурс] / В. И. Иванова, И. В. Тивьяева // Известия ТулГУ. Гуманитарные науки. – 2014. – № 2. – Режим доступа: <https://cyberleninka.ru/article/n/evolyutsiya-form-mezhdunarodnoy-nauchnoy-kommunikatsii-konferentsiya-v-formate-internet-diskussii> (дата обращения: 07.08.2019).
7. Методи популяризації наукової конференції в мережі Інтернет [Текст] / Христина Петрах, Лілія Кошулинська, Соломія Федущко, Роксоляна Кравців // Інформація, комунікація, суспільство 2017 : матеріали 6-ої Міжнародної наукової конференції ІКС-2017, Славське, 18–20 травня 2017 р. / Національний університет «Львівська політехніка», Кафедра соціальних комунікацій та інформаційної діяльності. – Львів, 2017. – С. 109–110.
8. Тищенко О. С. Современные формы научной коммуникации в высшей школе [Электронный ресурс] / О. С. Тищенко // СОЦИО ПРОСТІР: міждисциплінарний електронний збірник наукових праць з соціології та соціальної роботи. – 2015. – № 4. – С. 67–70. – Режим доступу: <https://periodicals.karazin.ua/socioprostir/article/view/4344/3917> (дата звернення: 28.08.2019).
9. Тороус С. Г. Интернет-конференция – форма интерактивного общения [Текст] / С. Г. Тороус // Роль личности в истории: реальность и проблемы изучения : науч. сб. (по материалам 1-й Междунар. научно-практич. Интернет-конференции) / редкол.: В. Н. Сидорцов (отв. ред.) [и др.]; БГУ. – Минск, 2011. – С. 172–175.
10. Яцишин А. В. Досвід застосування системи EDU Conference для інформаційної підтримки наукових масових заходів у галузі педагогічних наук [Електронний ресурс] / А. В. Яцишин // Звітна наукова конференція Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України : матеріали наукової конференції / ІІТЗН НАПН України. – Київ, 2016. – Режим доступу: http://conf.iitlt.gov.ua/Conference.php?h_id=12 (дата звернення: 06.08.2019).